

ד.
מוסר השפל מהתנהגות בעלי-חיים

ממפת הצפרדע שהביא ה' על המצרים לקדו ביצר להתנהג הצדיקים חנוכה מישאל נצורה בשעמדי שנים רבות לאחר ספן לפני המלך הרשע נבוכדנאצר.

בימי שלטונו האכזרי של מלך בבל שהחריב את בית המקדש, ולקחו אל ארמונו שלשה נצרים יהודים שהמלך גרל אותם בארמונו ורצה שישכחו את הדת היהודית וישמחו לפטילי הפבלים. לא רצו היהודים לחלל שם שמים ולעבר על צו אלקים שנתן ביהר סיני: "לא יהיה לך אלהים אחרים על פניו" כעס עליהם המלך מאד ואיים להשליך אותם לתוך פגשן האש אם יקרבו למלא את פקדו.

חנוכה מישאל נצורה לא נכנעו לדרושחו האכזרי של המלך, לא השתחוו לפסל ועודו זה את זה טמעישי הצפרדעים שהיו במצרים, וקד אמרו: "הצפרדעים, בעלי-חיים קטנים שאינם מצוים למות על קדוש ה' נכנסו במפת צפרדע לתוך תנוריהם הבוערים של המצרים ומתו כדי לקיים את צו ה' להפגס לכל בית ולכל מקום ששיך למצרים, אנחנו שנתנה לנו תורה ביהר סיני חביבים ללא ספק למות על קדוש ה' ולא להשתחוות לפסל". לאטן צפרדעים שנקנסו לתוך תנורי המצרים נעשה גם,

PŘEČTĚTE SI,
PROSÍH TAKÉ

287VAJÍCÍ DVA

וכשפרה המכה מהמזרים יצאו אותן צפרדעים מהוף הטורים
ללא פגע וקורו אל האור שממנו יצאו, ואלו שאר הצפרדעים
שהיו במצרים מתו בכל מקום שהיו שם. גם חגניה מישאל נעזרה
שהשלו אל תוף האש הלוהטת לא נפגעו. גם גדול נעשה להם
ונצאו מהוף הפבשן בריאים ושלמים לעיניהם המסתעות של
הפלך ושריו הרשעים.

"אֲצַבֵּעַ אֱלֹקִים הִיא". מִכָּה מִיִּחְדָּת שְׂרֹק אֱלֹקִים גָּדוֹל יְכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ. כְּשֶׁהִפְסָקָה הַמִּכָּה הַתְּעַלְשׁ פְּרַעְה כִּמּוּ בִפְעֻמִּים קוֹדְמוֹת לֹא הִרְשָׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְעֹזֵב אֶת אֲרֻצּוֹ.

מִכַּת עֶרְבֹ

מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית — הִיא מִכַּת הָעֶרְבֹ. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית.

מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית.

מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית.

מִכַּת עֶרְבֹ

פְּרַעְה יָדַע שְׂאֲחַרְי כֹּל מִכָּה כָּא אֱלִיו מִשָּׁה וּמִזְהִיר אוֹתוֹ עַל בּוֹאָה שֶׁל מִכָּה חֲדָשָׁה. לְכֹן הַשְּׁפִים בְּבִקֹר וְנִצָּא מֵאֲרָמוֹנוּ כְּדִי לֹא לִפְגַּשׁ אֶת מִשָּׁה. תִּחְבֹּלָה זֶה לֹא עֲלָטָה יִפֵּה כְּדוֹ מִפִּינָן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא שְׂדַע עַל צֹאתוֹ מִהַאֲרָמוֹן שָׁלַח אֶת מִשָּׁה לְקִרְאָתוֹ. מִשָּׁה בִקָּשׁ מִפְּרַעְה כִּמּוּ בִפְעֻמִּים קוֹדְמוֹת שֶׁיִּשְׁמַע לְצוֹ ה' וְיִתֵּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְצֹאת מִמִּצְרַיִם. וּכְמוֹ תְּמִיד כֹּךְ גַּם הַפַּעַם סָרַב פְּרַעְה וְהִתְבַּשֵּׁר עַל הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית — הִיא מִכַּת הָעֶרְבֹ.

מִכַּת הָעֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית.

מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית. מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַרְבִּיעִית מְפַגֵּשׁ אֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁלִישִׁית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַשְּׁנִיית וְאֶת מִכַּת עֶרְבֹ הַמִּכָּה הַיְסוּדִית.

המצרים היה גדול ונורא. ברחו המצרים בבהלה לתוך הבתים וסגרו אותם על מנעול וברית. אך גם צפית נתפסו.

ה' שלח את הסילונית, מין חיה משונה בעלת ידים ארפות. צלחה החיה על הגג של הבית, שלטה בידים ארפות אף הדלת. פרצו החיות פנימה וטרפו את המסתתרים.

המצרים המבוקשים נתנו את ילדיהם לידי היהודים כדי שלא יטרפו בשני החיות, אבל החיות טטפו את הילדים המצרים ממוך בידים של היהודים וטרפו אותם.

מכת ערב הייתה קשה מאד עד שהמלך האכזר והגאה נאלץ לומר, ואמר למשה ולאהרן: "כדי שישיריד מפני אלתיכם את המכה הנוראה מרשה אני לכם לזבח לאלתיים שלכם בארץ מצרים ולא במדבר כפי שבקשתם".

צנה משה לפרעה: "לא נוכל לזבח בארץ מצרים, מפני שאנו מקריבים לאלתינו פרות וכבשים שהם אצלכם המצרים — קדושים ואתם משפחתיים להם. אם יראו המצרים שאנו שוחטים את אליליהם יסקלו אותנו באבנים. לכן מקרבים אנו לצאת אל המדבר למקום רחוק מעיני המצרים, רק שם נוכל לזבח לאלתינו". פרעה, שרציון זה לא נראה לו, נאלץ להסכים מפחד חיות הטרף ואמר למשה שמרשה הוא להם לצאת אל המדבר ולזבח, רק שלא יתרחקי מארץ מצרים.

שמע משה את הבטחת פרעה, התפלל אל ה' ובקש שישיר את מכת הערב מפרעה ומצפו. שמע ה' התפללו ונעלמו כל החיות בפחאמיות שבה הופיעו.

מכת הערב, שהייתה ערובוכיה גדולה של חיות, באה כדי להראות לפרעה שרצה לערוב את עם ישראל בין המצרים כדי

שלא יהיו להם זהות ושם משלהם, שלא יוכל לעשות זאת לעולם, עם ישראל הנה ויהיה תמיד יחיד ומיוחד ולא יתאחד לעולם עם הגוים.

סיות הדרך במפת הערב נעלמו ולא מתו בתוך ארץ מצרים. כדי שלא יפשיטו המצרים את עורן מעליהן ויהנו מעורן ומבשרן של הסיוות. אפילו מספר סיוות שאותן הצליחו המצרים להרג בזמן הפכה, נעלמו לפתע מבתיהם כדי שלא תהיה למצרים הנאה מהמכות שה' מכיא עליהם. אחרי שנעלמו הסיוות לא פחד עוד פרעה, התעלם מהבטחתו למשה, הקשה את לבו ולא הרשה לכני ישראל לצאת מארצו כפי שהבטיח למשה.

את היהודים בשהזמינו אותם לבתיהם, אכלו לפניהם בשעל ראשם של היהודים שמו גר וזלק והיו מאלצים אותם לעמד ולא לזוז עד שגמרו לאכל.

לכן במפת החשך הנה אור ליהודים וחשך לפצרים, הפצרים ראו את הצד המואר של היהודים ולא יכלו לגשת לשם, וכשגכנס יהודי לבית מצרי הנה אור ליהודי וחשך לפצרי למרות שעמדו זה ליד זה. גם גדול ומתד הנה זה פדי להראות לגויים שהאור, כמו כל דבר בעולם, נמצא בידו של הקדוש-ברוך-הוא ונתון לרצונו הפלערי, וכשרוצה ה' יכול הוא להאיר ולהחשיך באותו זמן. גם בצמיד בשיכוא הפשית איר ה' לעם ישראל וחשך גדול יקנה לגויים.

יג.

מכת חשך

מכה חזקה וקשה מאין במוך היתה מכת החשך. באמצע היום, בעוד השמש זורחת בשמים נעשה לפתע חשך שקמוהו לא הנה ולא יקנה לעולם.

השמים התכסו בעננים שחרים שהסתירו את השמש. בשלש השנים הראשונות של המכה, הסתוכבו הפצרים כמו עורים, נתקלו בכל חפץ שנקלע בדרכם. מעדו, ונפלו. את הנרות שהדליקו בבסה מיד רוס חזקה, חשך נורא שרר בכל ארץ מצרים. פחד גדול אחז בפצרים, מאבונם נשל מהם, לא אכלו ולא שתו. כל אחד נשאר יושב או עומד במקום שהנה שם בשלפתה החשיך. בשלש השנים הבאים הכפל החשך עד שכמעט אפשר הנה למשש אותו בידים. באותם ימים לא גם איש מקומו. ביום השביעי הנה חשך בעבי של מטבצ. חשך נורא כל כך הנה למחנה הפצרים גם בשךדפו אחרי בני ישראל שיצאו מארצם, גם אז הוריר ה' ענן כבד שהפריד בין מחנה בני ישראל למחנה הפצרים. האיר לעם ישראל והחשיך את הצד של הפצרים.

כמו בכל המכות הראה ה' לפצרים גם במכת חשך "מדה בנגד מדה". מפגי שהפצרים הכניסו את בני ישראל לתוך בתי-סחר צרים וחסוכים הביא ה' עליהם חשך מחלט. ענוי רב ענו הפצרים